

الله اعلم
بما كنا
نعمل

معاونت پژوهش

به نام خدا

مشور اخلاق پژوهش

بیاباری از خداوند سبحان و اعتماد به این که عالم محضر خداست و همواره ناظر بر اعمال انسان و به منظور پاس داشت مقام بلند دانش و پژوهش و نظریه اهمیت جایگاه دانشگاه در امتحان فریبگ و تمدن بشری

ماد انجمنیان و اعمنائی بهینت علمی واحد های دانشگاه آزاد اسلامی متعهد می گردیم اصول زیر را در انجام فعالیت های پژوهشی مد نظر قرار داده و از آن سخن می گوییم:

- 1- اصل برانست: التزام به برانست جویی از حرکونه رفتار غیر حرفه ای و اعلام موضع نسبت به کسانی حوزه علم و پژوهش را به شائبه های غیر علمی می آلائند.
- 2- اصل رعایت انصاف و امانت: تعهد به اجتناب از حرکونه جانب داری غیر علمی و حفاظت از اموال، تجهیزات و منابع در اختیار.
- 3- اصل ترویج: تعهد به رواج و دانش و امانت نتایج تحقیقات و انتقال آن به بکاران علمی و دانشجویمان به غیر از مواردی که منع قانونی دارد.
- 4- اصل احترام: تعهد به رعایت حریم ها و حرمت ها در انجام تحقیقات و رعایت جانب تقد و خودداری از حرکونه حرمت شکنی.
- 5- اصل رعایت حقوق: التزام به رعایت کامل حقوق پژوهشگران و پژوهشگران (انسان، حیوان و نبات) و سایر صاحبان حق.
- 6- اصل رازداری: تعهد به صیانت از اسرار و اطلاعات محرمانه افراد، سازمانها و کشور و کلیه افراد و نهاد های مرتبط با تحقیق.
- 7- اصل حقیقت جویی: تلاش در راستای پی جویی حقیقت و وفاداری به آن و دوری از حرکونه پنهان سازی حقیقت.
- 8- اصل مالکیت مادی و معنوی: تعهد به رعایت کامل حقوق مادی و معنوی دانشگاه و کلیه بکاران پژوهش.
- 9- اصل منافع ملی: تعهد به رعایت مصالح ملی و در نظر داشتن پیشبرد و توسعه کشور در کلیه مراحل پژوهش

دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکز
دانشکده ادبیات و علوم انسانی، گروه جغرافیا
پایان نامه کارشناسی ارشد (M.A)
در رشته جغرافیا و برنامه ریزی شهری
عنوان:

نقش مدیریت مشارکتی و تاثیر آن بر مبلمان شهری نمونه موردی
(منطقه 18)

استاد راهنما:

دکتر اکبر پرهیز کار

استاد مشاور:

دکتر غلامحسین تکمیل همایون

دانشجو:

طوبی چشمی

تابستان 91

تقدیم بہ

وسعت دستان پدر

و

قلب رُؤف مادرم

تشکر و سپاسگزاری

شکر و سپاس خداوند متعال را به خاطر لطف بیکرانیش که به ما توفیق عطا فرمود که با استفاده از

محضر اساتید عالیقدر، از خزائن علوم حقتعالی بهره بگیریم

و آن گاه خالصانه آن را بی هیچ منتهی در اختیار رهروان و تشنگانش بسپاریم و همواره به این امر

افتخار کنیم و بر خود ببالیم.

ضمن تشکر و سپاس فراوان از راهنماییهایی بی دریغ

اساتید بزرگوار

استاد راهنما جناب آقای دکتر پرهیزکار، استاد مشاور جناب آقای دکتر تکمیل همایون و جناب آقای

دکتر سلمانی مقدم استاد محترم گروه جغرافیا و دوستان عزیزی که هیچگاه محبتهای بی دریغ آنان را

از یاد نخواهم برد بویژه دوست و همکلاسی بزرگوار جناب آقای کرمی کارشناس ارشد رشته جغرافیا

و برنامه ریزی شهری، و از درگاه خداوند متعال توفیقات روز افزون را برای همه این عزیزان و

بزرگواران خواهان و خواستارم.

بسمه تعالی

تعهد اصالت پایان نامه کارشناسی ارشد

اینجانب طوبی چشمی دانشجوی کارشناسی ارشد رشته جغرافیا و برنامه ریزی شهری با شماره دانشجویی ۸۹۰۶۶۴۲۳۳۰۰ اعلام می نمایم که کلیه مطالب مندرج در این پایان نامه با عنوان نقش مدیریت مشارکتی و تاثیر آن بر مبلمان شهری نمونه موردی منطقه ۱۸ حاصل کار پژوهشی خود بوده و چنانچه دستاوردهای پژوهشی دیگران را مورد استفاده قرار داده باشم طبق ضوابط و رویه های جاری، آن را ارجاع داده و در فهرست منابع و ماخذ ذکر نموده ام. علاوه بر آن تاکید ۱۸ می نمایم که این پایان نامه قبلا برای احراز هیچ مدرک هم سطح، پایین تر یا بالاتر ارائه نشده و در هر زمان خلاف آن ثابت شود، بدین وسیله متعهد می شوم، در صورت ابطال مدرک تحصیلی ام توسط دانشگاه، بدون کوچکترین اعتراض آن را بپذیرم.

تاریخ و امضاء

بسمه تعالی

در تاریخ: ۱۳۹۱/۶/۱۴

دانشجوی کارشناسی ارشد خانم طوبی چشمی از پایان نامه خود دفاع نموده و با نمره

بحروف

و با درجه مورد تصویب قرار گرفت .

امضاء استاد راهنما

فهرست مطالب

فصل اول - کلیات تحقیق

مقدمه.....	۲
۱-۱ بیان مسئله.....	۴
۲-۱- اهداف تحقیق.....	۶
۳-۱- ضرورت انجام تحقیق.....	۶
۴-۱- سئوالات تحقیق.....	۷
۵-۱- فرضیه‌ها.....	۷
۶-۱- پیشینه تحقیق.....	۸
۷-۱- قلمرو تحقیق.....	۱۱
۸-۱- مراحل انجام کار و روش تحقیق.....	۱۲
۱-۸-۱- روش تحقیق.....	۱۲
۲-۸-۱- جامعه آماری منطقه ۱۸ با تاکید بر بلوار معلم و پارک قائم در نظر گرفته شده است.....	۱۲
۳-۸-۱- روش گردآوری اطلاعات.....	۱۲
۴-۸-۱- روش نمونه گیری.....	۱۲
۵-۸-۱- روش تجزیه و تحلیل اطلاعات.....	۱۳
۹-۱- محدودیتهای پژوهش.....	۱۴

فصل دوم - تعاریف و مفاهیم مبانی نظری تحقیق

- ۱-۲-مقدمه.....۱۶
- ۲-۲-تعاریف مدیریت.....۱۶
- ۳-۲-نظری اجمالی بر سیر تحول مدیریت.....۱۹
- ۴-۲-وضعیت مدیریت امروز۲۱
- ۵-۲-مدیریت شهری.....۲۲
- ۶-۲-دیدگاههای کلی مدیریت شهری۲۳
- ۷-۲- سیستم مدیریت شهری۲۵
- ۸-۲-تعاریف لغوی مشارکت.....۲۶
- ۹-۲- تقسیم بندی کلی مشارکت۲۷
- ۱۰-۲- پیش شرط های اصلی تحقق مشارکت شهری۴۴
- ۱۱-۲- مدیریت مشارکتی۴۴
- ۱۲-۲- اهداف مدیریت مشارکتی۵۰
- ۱۳-۲-مزایای مدیریت مشارکتی.....۵۰
- ۱۴-۲- تعریف مبلمان شهری.....۵۳
- ۱۵-۲-انواع عناصر مبلمان شهری.....۵۳
- ۱۶-۲-فرسودگی بر قامت مبلمان شهری.....۵۹
- ۱۷-۲- معیارهای رنگ آمیزی مبلمان شهری۶۰

- ۶۱-۱۸-۲-وندالیسم.....۶۱
- ۶۱-۱۹-۲-نظریه های مشارکت مردمی در شهرسازی۶۱
- ۶۸-۲۰-۲-دسته بندی نظریه های مشارکت با توجه به شرایط ایران.....۶۸
- فصل سوم - ویژگی های طبیعی ، اقتصادیا اجتماعی منطقه
- ۷۸-۱-۳- مقدمه.....۷۸
- ۷۸-۲-۳- تاریخچه رشدشهر تهران.....۷۸
- ۸۰-۳-۳- توسعه تاریخی شهر تهران.....۸۰
- ۸۰-۳-۴- خصوصیات جغرافیایی و اقلیمی تهران.....۸۰
- ۹۰-۳-۵- ویژگیهای اجتماعی- اقتصادی و جمعیتی.....۹۰
- ۹۶-۳-۶- ساختار فضایی شهر تهران.....۹۶
- ۹۶-۳-۷- شناخت نهادهای مرتبط با مدیریت شهری و ویژگیهای مدیریت شهری شهرتهران.....۹۶
- ۱۰۰-۳-۸- موقعیت کلی منطقه ۱۸.....۱۰۰
- ۱۰۱-۳-۹- ساختار فضایی منطقه ۱۸.....۱۰۱
- ۱۰۱-۳-۱۰- ساختار فضایی وضع موجود.....۱۰۱
- ۱۰۲-۳-۱۱- تحولات گذشته ،وضع موجود.....۱۰۲
- ۱۰۳-۳-۱۲- مسائل و مشکلات منطقه.....۱۰۳
- ۱۰۵-۳-۱۳- توان ها و پتانسیل های منطقه.....۱۰۵
- ۱۰۵-۳-۱۴- بیانیه چشم انداز آینده منطقه ۱۸.....۱۰۵

۱۰۶	۱۵-۳- راهبردها و اهداف توسعه آینده منطقه
فصل چهارم - تجزیه و تحلیل داده ها	
۱۱۱	۱-۴- مقدمه
۱۳۲	۲-۴- یافته های توصیفی تحقیق
۱۳۲	۳-۴- وضعیت سنی
۱۳۳	۴-۴- محل تولد
۱۳۵	۵-۴- سابقه سکونت
۱۳۶	۶-۴- وضعیت شغلی
۱۳۷	۷-۴- میزان سواد
۱۳۸	۸-۴- درآمد سرپرست خانوار
۱۳۹	۹-۴- حس تعلق به محله
۱۴۰	۱۰-۴- اعتماد ساکنین به شهرداری
۱۴۱	۱۱-۴- تمایل به همکاری با شهرداری
۱۴۲	۱۲-۴- عوامل موثر بر عدم تمایل فرد به شرکت در بحث مبلمان شهری
۱۴۵	۱۳-۴- اقدامات شهرداری در مبلمان شهری
۱۴۷	۱۴-۴- ارزیابی وضعیت مبلمان شهری در منطقه ۱۸
۱۴۹	۱۵-۴- مشارکت در ایجاد فرایند مبلمان شهری
۱۴۹	۱۶-۴- مشارکت در اجرای طرحها

۱۷-۴- شاخص های تاثیر گذار بر مشارکت مردمی..... ۱۵۱

۱۸-۴- جمع بندی..... ۱۵۴

فصل پنجم - نتیجه گیری ، آزمون فرضیات و ارائه پیشنهادات

۵-۱- مقدمه..... ۱۵۷

۵-۲- خلاصه..... ۱۵۷

۵-۳- آزمون فرضیات..... ۱۵۹

۵-۴- جمع بندی..... ۱۶۲

۵-۵- پیشنهادات..... ۱۶۴

منابع فارسی..... ۱۸۰

فهرست جداول

۳۳.....	جدول ۱-۲.....
۶۵.....	جدول ۲-۲.....
۶۶.....	جدول ۳-۲.....
۷۱.....	جدول ۴-۲.....
۷۲.....	جدول ۵-۲.....
۸۹.....	جدول ۱-۳.....
۸۹.....	جدول ۲-۳.....
۸۹.....	جدول ۳-۳.....
۹۰.....	جدول ۴-۳.....
۱۱۴.....	جدول ۱- ۴.....
۱۱۵.....	جدول ۲- ۴.....
۱۱۶.....	جدول ۳- ۴.....
۱۱۷.....	جدول ۴- ۴.....
۱۱۸.....	جدول ۵- ۴.....
۱۱۹.....	جدول ۶- ۴.....
۱۲۰.....	جدول ۷- ۴.....
۱۲۱.....	جدول ۸- ۴.....

۱۲۲.....	جدول ۴- ۹
۱۲۳.....	جدول ۴- ۱۰
۱۲۳.....	جدول ۴- ۱۱
۱۲۴.....	جدول ۴- ۱۲
۱۲۵.....	جدول ۴- ۱۳
۱۲۶.....	جدول ۴- ۱۴
۱۲۷.....	جدول ۴- ۱۵
۱۲۷.....	جدول ۴- ۱۶
۱۲۸.....	جدول ۴- ۱۷
۱۲۹.....	جدول ۴- ۱۸
۱۳۰.....	جدول ۴- ۱۹
۱۳۱.....	جدول ۴- ۲۰
۱۳۴.....	جدول ۴- ۲۱
۱۴۳.....	جدول ۴- ۲۲
۱۴۵.....	جدول ۴- ۲۳
۱۴۷.....	جدول ۴- ۲۴
۱۴۷.....	جدول ۴- ۲۵
۱۵۰.....	جدول ۴- ۲۶

فهرست نمودارها

۱۷.....	نمودار ۱-۲
۶۴.....	نمودار ۲-۲
۸۸.....	نمودار ۱-۳
۹۱.....	نمودار ۲-۳
۱۳۲.....	نمودار ۱-۴
۱۳۳.....	نمودار ۲-۴
۱۳۵.....	نمودار ۳-۴
۱۳۶.....	نمودار ۴-۴
۱۳۷.....	نمودار ۵-۴
۱۳۸.....	نمودار ۶-۴
۱۳۹.....	نمودار ۷-۴
۱۴۰.....	نمودار ۸-۴
۱۴۱.....	نمودار ۹-۴
۱۴۲.....	نمودار ۱۰-۴
۱۴۴.....	نمودار ۱۱-۴
۱۴۶.....	نمودار ۱۲-۴
۱۴۸.....	نمودار ۱۳-۴
۱۵۲.....	نمودار ۱۴-۴

فهرست شکل و نقشه

شکل ۱-۲..... ۶۷

نقشه ۱-۳..... ۷۹

نقشه ۲-۳..... ۸۳

نقشه ۳-۳..... ۸۷

فصل اول:
کلیات تحقیق

مقدمه

رابطه شهر و شهروند دو سویه است، انسانها شهرها را می سازند و شرایط شهرها درزندگی آنها تاثیر قاطع و انکار ناپذیر دارند. اصلاح ساختار شهری و بهینه کردن شهر نشینی به اصلاح و بهینه کردن این ارتباط نیاز دارد.

مدیریت شهری سازماندهی و ساماندهی این ارتباط را بر عهده دارد و می باید تمامی جوانب موضوع را مد نظر داشته و با دقت بررسی نمایند. شهر پدیده ای چند بعدی و پیچیده است و قدر مسلم آن که قبل از ساخته شدن و توسعه می بایستی یک ایده ذهنی بعنوان پایه و بنیاد فکری برای خود داشته باشد. الزام دستیابی به شهر ایده آل تلاش عظیم می طلبد.

فضای شهری در شهرهای امروزی فقط به مسیر عبور و مرور تبدیل شده اند کمتر در ابعاد اجتماعی پاسخگو به نیازهای انسانهای امروزی اند و در این میان فضاهایی که باعث رضایت خاطر انسان شوند حذف شده اند. بدون شک، با توجه به نقش مهمی که فضاهای عمومی و شهری در جامعه انسانی بازی می کنند و با توجه به کارکرد مطلوبی که فضاهای مذکور در تامین سلامت همگانی و رفاه اجتماعی و پیشبرد اهداف فرهنگی و آموزشی دارند و تجدید و احیای فضاهای ارزشمند شهری و خلق فضای مطلوب، لزوم خلق مکانی را مطرح می سازند که در آن افراد در تعامل با یکدیگر و جامعه قرار میگیرند تا به تثبیت جایگاه اجتماعی خود پردازند. در زندگی شهری امروز، بندرت می توان کسی را یافت که به طریقی با مبلمان شهری سر و کار نداشته باشد مبلمان شهری بخش وسیعی از فعالیت، در شهر را سامان می دهد و موجب بالا رفتن کیفیت استفاده شهروندان از خیابان، میدان، پارک و عرصه های دیگر شهری می شوند.

عمده ترین ویژگی مبلمان شهری کاربری عمومی است. این دسته از محصولات بیش از هر چیز با عموم مردم ارتباط مستقیم دارد بدین سبب موضوع طراحی، ساخت و نصب آنها به مطالعات عمیق و دقیقی نیاز مند است.

پایان نامه حاضر در ۵ فصل به شرح ذیل گرد آوری شده است در فصل اول کلیات طرح در فصل دوم مبانی نظری تحقیق در فصل سوم به معرفی منطقه محدوده مورد مطالعه و عناصر موجود در آن می پردازیم در فصل چهارم به بررسی و تحلیل وضع موجود و بررسی و مقایسه آن با وضع مطلوب، در فصل پنجم به آزمون و فرضیات می پردازیم

در این فصل مطالبی از جمله، بیان مسئله تحقیق، اهداف تحقیق، ضرورت انجام تحقیق، سئوالات تحقیق، فرضیه ها، پیشینه تحقیق، تازه گی موضوع و نوآوری، روش تحقیق، روش گردآوری اطلاعات، روش تجزیه و تحلیل اطلاعات بررسی شده است.

۱-۱- بیان مسئله

تجربه بسیاری از کشورهای در حال توسعه و از جمله کشور ما نشان می دهد که برنامه ریزی متمرکز، آمرانه و از بالا به پایین دستاورد مطلوبی نداشته است و هر چه سطوح مشارکت محدود تر باشد امکان اجرایی و کارآمدی شدن برنامه ها کاهش خواهد یافت. ضمن آن که هزینه های اجرا و نظارت افزایش یافته، آسیب پذیری طراحیها و سیاستها بالا خواهد رفت. از جمله دلایل ناپایداری و عدم تعامل در سکونتگاههای شهری و روستایی، عدم تطبیق طرحها و برنامه های به اجرا در آمده با خواسته ها و نیازهای واقعی مردم و عدم مشارکت آنان در این طرحها بوده است.

مدیریت مشارکتی در کشورهای پیشرفته، با بهره گیری از همسویی و همکاری بخش های عمومی و خصوصی، به ویژه مشارکت مردمی، بسیج تأمین مالی از نهادهای مردمی، خیریه، و بخش خصوصی است. کارآمدترین شیوه جلب مشارکت مردمی در احیای حیات شهری، به کارگیری ابزارهای احیای اقتصادی است که در جامعه نهادینه شده است. اما در کشور ما به علت اقتصاد تک محصولی (اقتصاد وابسته به نفت) و افزایش شتابان جمعیت شهری به گسترش سطح شهرمنجر شده است. میزان مشارکت مردم در مبلمان شهری نیز تابعی از شرایط کلان اقتصادی کشور می باشد.

مسئله مبلمان شهری و نقش مشارکت مردمی در آن و نحوه مداخله در آنها یکی از پیچیده ترین موضوعات و اقدامات فراروی مدیریت شهری می باشد. این موضوع خود شامل حوزه های بسیار وسیعی است که همواره مورد بحث و توجه بوده است. اصولاً مداخله در شهريک فعالیت صرفاً عمرانی محسوب نمی شود چرا که ورود به آن نیازمند در نظر گرفتن تمام پارامترهایی موجود در یک حیات شهری اعم از اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی، زیست محیطی و عمرانی می باشد. و این خود بر حساسیت مداخله در آن و بالا بردن ریسک آن افزوده است.

آنچه در مواجهه با نقش مدیریت مشارکتی در مبلمان شهری حائز اهمیت است، این است که امری دفعی و مقطعی نیست بلکه می بایست با روندی مستمر و دائم در این حوزه وارد شد و در کنار فعالیتهای عمرانی و کالبدی به ابعاد اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی آن نیز توجه عمده نمود.